

AKADEMI FÖR
LEDARSKAP
OCH TEOLOGI

”Svenska kyrkan missionerar inte, varför skall du missionera?”

- En analys av Migrationsverkets religionssyn

C-uppsats TL232, 15 hp
Hanna Leonardsson
Examinator: Roland Spjuth
Handledare: Fredrik Wenell
Inlämningsdatum: 2018-04-03

Abstract

This essay aims at studying the views of religion that appears in the Board of Migrations decisions and protocols. The study of the religious views of the Board of Migration is made through an analysis of decisions and protocols from the Board, concerning converts. Based on the analysis, a number of recurring themes appear. These themes include cultural understanding, knowledge requirements, religion that leads to action, genuineness and the individual threat against the convert. The most prominent themes are then compared with a theory of religion by Tim Crane. The discussion show that the Board of Migration have a religious view that places great emphasis on knowledge as well as an individual understanding of religion. Furthermore, it becomes clear that there is a lack of understanding of the place of religion in society and the function of belonging to a religion.

Keywords: *Board of Migration, converts, religion, asylum-seeking*

Innehållsförteckning

Abstract	ii
Innehållsförteckning	iii
Kapitel 1: Introduktion	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Frågeställningar och syfte	2
1.3 Material	2
1.4 Etiska överväganden	2
1.5 Avgränsning	3
1.6 Teori och metod	3
1.6.1 Teori	3
1.6.2 Metod	3
1.7 Forskningsöversikt	3
1.7.1 Religionsbegreppet.....	4
1.7.2 Migrationsverket och konversion som asylskäl	6
1.8 Definitioner	8
1.8.1 Flykting	8
1.8.2 Alternativt skyddsbehövande	8
1.8.3 Asylsökande	9
1.9 Disposition	9
2 Tim Crane – <i>The meaning of Belief</i>	10
2.1 Den religiösa impulsen.....	11
2.2 Identifikationen	11
2.2.1 Ritualer och tillhörighet	12
2.2.2 Det heliga	13
3 Analys av beslut och protokoll	14
3.1 Kulturell förståelse	14
3.2 Krav på kunskap.....	17
3.3 Religion leder till handling	18
3.3.1 Moral.....	21
3.3.2 Praktiserandet av tron.....	22
3.3.3 Mission.....	24
3.4 Genuinitet och individuell hotbild	25
3.4.1 Genuinitet.....	26
3.4.2 Individuell hotbild.....	27
3.5 Sammanfattning	29
4 Diskussion	30
4.1 Ritualer och tillhörighet	30
4.1.1 Tillhörighet.....	30
4.1.2 Krav på kunskap.....	31
4.1.3 Individuell tro.....	31
4.2 Identifikationen	32
4.3 Genuinitet och individuell hotbild	32
5 Avslutning	34
5.1 Fortsatt forskning	34
Litteraturförteckning	35
Tryckta källor	35
Otryckta källor	35
Uppsatser.....	35
Beslut	35

Protokoll.....	35
Internet	36
Internetsida utan författare	36
Internetsida med författare	36

Kapitel 1: Introduktion

1.1 Bakgrund

162 877 personer sökte under år 2015 asyl i Sverige. 2015 kom således att bli det år då flest människor sökte asyl i landet någonsin. En majoritet av dessa kom från Syrien, men även ett stort antal människor från Iran och Afghanistan sökte under denna tidsperiod asyl i Sverige.¹ Flera av dessa kom så småningom att hitta till olika församlingar i Sverige, däribland Husbykyrkan som jag verkar i. Sedan 2014 har församlingen ökat med cirka 100 medlemmar och en stor del av dessa är konvertiter som vi fått vara med och döpa. Ökning av konvertiter i församlingen har även lett till en allt större kontakt med Migrationsverket då flertalet av konvertiterna var asylsökande och numera även kristna. Denna kontakt med Migrationsverket har i många fall lett till stor frustration och många frågor från församlingens sida. Hur sker bedömningen, på vilka grunder? Varför får vissa uppehållstillstånd medan andra inte får det? Är Migrationsverket mer lämpade att göra denna bedömning än de pastorer och medlemmar som möter konvertiterna? Och det är inte bara vi i Husbykyrkan som reagerat.

Migrationsverket fick snart kritik för att deras syn på vad som utgjorde religionen till allt för stor del fokuserade på hur mycket kunskap konvertiten hade om den nya tron. De beslut som kom från Migrationsverket väckte därför uppståndelse och tidningsrubriker lät inte vänta. Carol Atallah skrev i maj 2017 om hur Migrationsverket fokuserade för mycket på kunskapsfrågor istället för hur processen att bli kristen sett ut.² Annie Wernersson stämde in i denna kritik och ifrågasatte vad tillräcklig kunskap om kristendomen kunde anses vara.³ Sveriges Kristna Råd menade att somliga handläggare hos Migrationsverket saknade grundläggande kunskap om tro och religion. Vidare hävdade de att även grundläggande kunskap om mötet med människor från andra kulturer saknades. De menade utöver detta att det finns ett behov av större kunskap om kulturer som inte ser religionen som en privatsak, utan snarare som en del av den troendes identitet.⁴ Men det fanns också somliga som hävdade att konversioner hade systematiserats för att asylsökande lättare skulle få uppehållstillstånd. Bland dessa fanns Merit Wager som hävdade att det religiösa missbruket hade gått för långt och hänvisade till berättelser om präster som döpte asylsökande för att underlätta asylprocessen.⁵

¹ Historik. Online: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-om-migration/Historik.html> (Åtkomst: 100118)

² Atallah 2017, n.p. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/migrationsverkets-fragor-till-asylsokande-konvertiter-kritiserar>

³ Wernersson 2017, n.p. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/migrationsverket-haller-kristendomsprov-med-asylsokande>

⁴ Cedersjö 2017, n.p. <http://www.skr.org/hur-provar-man-kristen-tro-hos-konvertiter/>

⁵ Wager 2017, n.p. <https://www.svd.se/merit-wager-systematiskt-bruk-av-konverteringar-for-asyl>

Åsikterna om besluten från Migrationsverket var många men vilken syn på religion framträdde egentligen hos Migrationsverket? Var kritiken om för höga kunskapskrav och bristande religiös förståelse rättfärdig eller fanns det fler sidor i bedömningen som inte lyftes fram?

1.2 Frågeställningar och syfte

Syftet med uppsatsen är att analysera vilken syn på religion som präglar Migrationsverkets beslut, speciellt med hänsyn till asylsökande som konverterat. Uppsatsen ämnar därför diskutera den syn på religion som kommer till uttryck i Migrationsverkets beslut och protokoll i relation till en religionsvetenskaplig förståelse av religion.

Till hjälp för att uppnå ovanstående syfte kommer jag att använda mig av två frågeställningar:

1. Vilket/vilka synsätt på religionen kommer till uttryck i beslut och protokoll?
2. Hur kan man förstå Migrationsverkets syn på religion ur ett religionsvetenskapligt perspektiv?

1.3 Material

Det primära materialet för denna uppsats kommer att bestå av beslut och protokoll från Migrationsverket. Protokollen innehåller transkriberingar från förhören med konvertiterna och besluten är beslut som ges till konvertiten baserat på vad som framkommit i förhören. I besluten framgår om konvertiterna har beviljats uppehållstillstånd eller ej. Tillgång till materialet har givits av konvertiterna själva eller av konvertiternas gode män, dock med vissa restriktioner. (se punkt 1.4, etiska överväganden)

Materialet som används i denna uppsats består av 4 protokoll från 2017 och 6 beslut, varav 2 är från 2011 och 4 är från 2017. Samtliga beslut och protokoll som analyserats har lett till avslag på konvertitens ansökan om uppehållstillstånd.

Dessa beslut och protokoll skall i uppsatsen analyseras för att undersöka vilka teman som framträder kring synen på religionen.

1.4 Etiska överväganden

I uppsatsen används, som ovan beskrivits, ett antal olika beslut och protokoll i vilka Migrationsverket valt att ge avslag på konvertitens asylansökan. De berörda personerna är tillfrågade och tillåtelse att använda protokoll och beslut har givits med kriteriet att handlingarna är strikt anonymiserade då handlingarna inte är offentliga. I uppsatsen kommer därför de asylsökande att hänvisas till som A1, A2, A3 etcetera. Vidare kommer handläggare benämnas H och biträden B. Besluten och protokollen kommer i fotnoterna endast att redovisas med datum och sidhänvisning.

1.5 Avgränsning

Med hänsyn till uppsatsen storlek väljer jag att begränsa mig till beslut och protokoll från Migrationsverkets förhör med den asylsökande. Jag är medveten om att Migrationsverkets egna undersökningar skulle kunna komma att påverka resultatet i uppsatsen.

1.6 Teori och metod

1.6.1 Teori

Den teori som kommer att användas i uppsatsen bygger på Tim Cranes religionsteori som han presenterar i sin bok *The meaning of Belief*. Denna teori presenteras utförligare i uppsatsens andra kapitel.

1.6.2 Metod

Uppsatsens metod är en del av hermeneutiken. Hermeneutiken söker förstå hur människor tolkar den värld som de själva lever i. Den har som mål att försöka tolka hur människan skapar mening i sin tillvaro.⁶ Vidare är uppsatsens metod till viss del induktiv. Jan Hartman skriver att den induktiva metoden bygger på att arbetet startar med att observationer genomförs. Observationerna skall inte styras av någon förutfattad mening utan dessa skall vara neutrala.⁷ Vad gäller det sistnämnda avviker uppsatsen från den induktiva metoden. Observationer har gjorts, men det har vid läsningen funnits en förförståelse för konvertiternas situation och vetenskap om Migrationsverkets tillvägagångssätt.

Uppsatsens material har närlästs. Närläsningen har gjorts genom att materialet lästs med frågeställningarna som grund och genom närläsningen har ytterligare frågor ställts till texten. Slutligen har resultatet av materialanalysen lästs genom Cranes teori för att se vilken religionssyn som framträder.

1.7 Forskningsöversikt

Denna uppsats rör sig inom det religionsvetenskapliga ämnet. Uppsatsen ämnar därför inte att juridiskt pröva besluten. Istället skall uppsatsen bidra till en förståelse av synen på religionen i förhållande till konversioner. I den forskningsöversikt som nedan följer redogörs därför för hur religionsbegreppet definierats. Vidare redogörs även för tidigare uppsatser som berört frågan om Migrationsverkets bedömningar i förhållande till konvertiters tro.

⁶ Hartman 1998, 13.

⁷ Hartman 1998, 129.

1.7.1 Religionsbegreppet

Definitionerna av begreppet religion har genom åren varit många. Jag ämnar nedan redogöra för en bred bild av hur begreppet religion förstås.

Daniel Andersson och Åke Sander skriver att det vid studiet av religion är viktigt att göra skillnad på religion och religiositet. Religion är en del av ett samhälles eller en kulturs objektiva eller kollektiva verklighet. Religiositet är inte en objektiv egenskap utan något individuellt och psykologiskt.⁸ Andersson och Sander hävdar att den senmoderna, internetbaserade och fragmenterade värld vi lever i har förändrat religionen och människans religiositet på ett genomgripande sätt.⁹

Mia Lövheim menar att begreppet religion är viktigt att definiera, inte minst för att vi skall kunna få en klar bild av vad som skall ingå däri.¹⁰ En vanlig uppdelning för att avgöra vad religion är utgår från vad en religion bör innehålla, menar Lövheim. Definitionen av religionens innehåll kommer att benämnas som substantiell. Problemet med denna typ av definition är dock att den ofta blir för smal och inte kan innefatta allt vad religionen är. Därför talas det istället om den funktionella definitionen av religion. Den funktionella definitionen ser till religionens funktion för individen och för samhället. Den ser till religionens innehåll, men breddar begreppet för att även analysera vad religionen gör och varför den finns.¹¹ Andersson och Sander skriver att till den funktionella definitionen räknas alla meningssystem som fyller sammanbindande, sociala, samhälleliga och psykologiska funktioner för religionen.¹²

Andersson och Sander hävdar att uppgiften att bestämma vad religion är har försvårats av att olika religiösa traditioner har olika uppfattningar om den enskilda religionens funktions- och kompetensområde.¹³ Vidare menar Andersson och Sander att det i Sverige idag ofta talas om kristendomen som ortodoxi – rätt/sann lära. Ett sådant sätt att se på religionen menar de skiljer sig från många andra traditioner som istället snarare talar om ortopraxi – rätt handling. I det första fallet svarar religionen mot frågan: vad ska jag tro? I det andra fallet kommer religionen att svara mot frågan: hur skall jag leva mitt liv?¹⁴

Även William Cavanaugh skriver om religionsbegreppet och menar att det både är, och genom åren har varit, svårdefinierat. Att hitta en definition som alla människor stämmer in i menar han är i princip omöjligt. Cavanaugh skriver, precis som ovan beskrivits, att de två vanligaste

⁸ Sander & Andersson 2015, 37.

⁹ Sander & Andersson 2015, 39.

¹⁰ Lövheim & Nordin 2015, 18.

¹¹ Lövheim & Nordin 2015, 19.

¹² Sander & Andersson 2015, 45.

¹³ Sander & Andersson 2015, 45.

¹⁴ Sander & Andersson 2015, 46.

definitionerna av religion har varit den substantiella och den funktionella, men hävdar att dessa definitioner är bristfälliga.¹⁵

Det substantiella synsättet menar Cavanaugh brister på två punkter. För det första blir den substantiella definitionen ofta vag, då den kretsar kring det transcendenta i religionen, men vad kan egentligen räknas till det transcendenta? Denna vaga definition menar Cavanaugh leder till att det mesta kan räknas som substantiellt. Vad kommer då att skilja det vi kallar religiöst från det sekulära? Cavanaugh skriver att detta synsätt leder till att definitionen av religionen kan breddas så pass att det inte går att exkludera sådant som är sekulärt från religionsbegreppet. För det andra hävdar Cavanaugh att om det ändå skulle gå att finna en lösning som exkluderade det sekulära från religionsbegreppet finns det ingen anledning att tro att denna vaga definition skulle bidra med något intressant ifråga om det kategoriserade fenomenet.¹⁶ Denna vaghet leder till att många istället väljer att anamma den funktionella definitionen av religion på grund av att denna definition ser till funktionen i ett system istället för till det transcendenta och essensen i systemet.¹⁷ Fördelen med ett sådant synsätt menar Cavanaugh är att det bygger på empiriska observationer av människors handlande i en given kontext. Men även denna definition tenderar att bli väldigt bred. De flesta ideologiska system kan utifrån denna definition anses vara religioner och begreppet tappar således sin udd. Om allt kan räknas som en religion, finns det då ett behov av att definiera något alls som religion? Att hävda att något är religiöst kommer således på intet sätt särskilja det från något annat.¹⁸

Problemet med båda dessa synsätt, menar Cavanaugh, är att det förutsätts att det finns någonting därute som kan kallas religion. Men finns det verkligen en entydig bild av vad religion är, som är densamma för alla människor och kulturer genom alla tider?¹⁹

Cavanaugh lyfter fram ett tredje synsätt som han menar har växt fram tydligare de senaste åren. Detta synsätt väljer att betrakta religionsbegreppet som något uppfunnet istället för något som existerar, vilket det tidigare ansetts vara. Inom detta synsätt menar man att anledningen till att den essentiella synen på religion fallerat är att det inte finns en entydig bild av vad religionens essens är och har varit. Religionsbegreppet har istället använts i olika sammanhang och fyllts med olika innehåll utifrån vem som använt begreppet och vilken funktion som begreppet haft som mål att fylla. Begreppet har således uppfunnits utifrån de olika intressen som det ämnat uppfylla.²⁰

George Lindbeck skriver att det idag framförallt finns tre framträdande teorier kring religion:

¹⁵ Cavanaugh 2009, 58.

¹⁶ Cavanaugh 2009, 105.

¹⁷ Cavanaugh 2009, 106.

¹⁸ Cavanaugh 2009, 106.

¹⁹ Cavanaugh 2009, 119.

²⁰ Cavanaugh 2009, 58.

- 1) Kognitiv religion – denna tar hänsyn till de kognitiva delarna av religionen. Den betonar hur de kyrkliga doktrinerna kan fungera som förslag eller sanningskrav i objektiva ämnen.
- 2) Erfarenhets-/uttrycksbaserad religion – här ses lärorna som icke-informativa symboler för en människas innersta känslor, existentiella frågor och attityder.
- 3) Kognitiv och erfarenhets-/uttrycksbaserad religion – här innefattas båda de ovanstående och båda ses som viktiga.²¹

Lindbeck menar dock att det även finns en fjärde teori som borde räknas in:

- 4) Kulturellt-språklig religion – denna teori lägger fram lärorna som auktoritativa regler för samtal, attityd och handlingar.²²

En som tagit hänsyn till dessa olika perspektiv i sin definition av religion är Tim Crane. Crane talar om att det framförallt finns två essentiella komponenter som utgör religionen. Den första komponenten är vad han kallar den religiösa impulsen som säger att människan söker en större ordning i världen. Den andra komponenten kallar han för identifikationen, och berör hur religionen praktiskt tar sig uttryck.²³ Det är denna teori som presenteras utförligare i uppsatsens andra kapitel.

Valet av teori baseras på att Crane presenterar en bild av vad religionen som innefattar mer än vad den funktionella och den substantiella teorin gör. I Cranes teori ryms både vad en människa tror på och vilken funktion religionen fyller för den som tror. Vidare rymmer den även en definition av vad tron innefattar och varför det är viktigt att definiera den. Cranes teori kommer således bidra till en bredare bild av vad religionen innefattar och anses därför vara en god samtalspartner i denna uppsats.

1.7.2 Migrationsverket och konversion som asylskäl

När det kommer till Migrationsverket och dess bedömning finns det framförallt två tidigare uppsatser skrivna inom ämnet. Den ena skrevs av Terese Björlin vid Lunds Universitet 2011 inom ämnet humaniora och teologi. Uppsatsen heter *Religion som skäl till asyl – sekulariseringen i Sverige och dess inverkan på asylprocessen*. Denna uppsats bearbetar hur sekulariseringen har sett ut i Sverige.²⁴ Den tar även, utifrån sociologiska teorier, hänsyn till hur identitetsskapande processer påverkar en konversion.²⁵ Utifrån detta analyseras sedan fem olika fall för att avgöra hur Migrationsverkets beslutfattande påverkats av olika sekulariseringsprocesser.²⁶

I Björlins analys av de fem fallen framkommer det att det främst är två argument som återkommer vid bedömningen av asylärendet. Det första argumentet är att Migrationsverket inte

²¹ Lindbeck 1984, 16.

²² Lindbeck 1984, 18.

²³ Crane 2017, 82.

²⁴ Björlin 2011, kandidatuppsats, 13.

²⁵ Björlin 2011, kandidatuppsats, 19.

²⁶ Björlin 2011, kandidatuppsats, 37.

anser att konvertitens tro är trovärdig, något Björnin ifrågasätter. Istället menar hon att det utifrån den religionspsykologiska tanken om alternation finns god anledning att anta att en konversion som skett i Sverige är trovärdig.²⁷ Det andra argumentet som Migrationsverket använder sig av är att det inte finns någon individuell hotbild mot den asylsökande. Björnin menar att Migrationsverket inte ifrågasätter att det finns ett spänt läge för kristna i det land konvertiten kommer från. Men Migrationsverkets grund för bedömningen baseras inte på läget i landet utan på om myndigheten i landet kommer få vetskap om konversionen om konvertiten inte själv berättar om sin nya tro. Således menar Migrationsverket att ingen individuell hotbild existerar om konvertiten är tyst med sin tro. Något Björnin hävdar visar på låg förståelse från Migrationsverkets sida, avseende religionens betydelse för konvertiten.²⁸

Den andra uppsatsen är skriven av Elias Nygren 2015 vid Stockholms universitet och heter *Den genuine konvertiten – konversion sur place som asylskäl*. Denna uppsats är till skillnad från den första inte skriven inom ett teologiskt program utan vid den juridiska institutionen. Uppsatsen kommer att analysera konversion sur place, alltså konversion som skett efter det att den asylsökande kom till Sverige. Denna analys görs genom att de lagar och regler som ligger till grund för beslutet Migrationsverket fattar studeras. Nygren konstaterar, likt Björnin, att det framförallt finns två saker som bedöms då religion som asylskäl prövas. Det första är genuiniteten i tron och det andra är den individuella hotbilden. Nygren kan efter analys slå fast att den individuella hotbilden, det vill säga risken för förföljelse vid ett eventuellt återvändande, ofta kommer att bygga på två grundstenar. Dels är det genuiniteten i den sökandes övertygelse, dels frågan om tillskriven religiös uppfattning. Problemet menar Nygren är att dessa båda grunder för att bedöma risk är alternativa.²⁹ Fokus vid ett förhör kommer därför inte sällan att hamna på genuiniteten i tron. Men Nygren menar att det inte heller är lätt att avgöra hur genuin den asylsökande är. Nygren skriver:

Det har konstaterats att den sökandes genuina tro är något som inte kan fastslås i rättssalen i och med att föremålet för tron, religionen, ligger bortom vad som går att verifiera i enlighet med kunskapsteori. Frågan kretsar istället kring om den sökande uppträder i enlighet med antaganden om hur en religiös person 'ska' uppträda. Dessa antaganden riskerar att vara subjektiva.³⁰

Nygren fortsätter med att säga att detta krav på genuinitet inte återfinns i flyktingdefinitionen. Frågan om genuinitet skall därför rent juridiskt inte bedöma genuiniteten i tron. Istället bör en prövning göras av vad konvertiten kan komma att riskera vid ett eventuellt återvändande till hemlandet om tron levs ut.³¹ Nygren kan därför slutligen konstatera att istället för att undersöka huruvida den asylsökande är en konvertit bör fokus ligga på att undersöka om den asylsökande kan

²⁷ Björnin 2011, kandidatuppsats, 34.

²⁸ Björnin 2001, kandidatuppsats, 35.

²⁹ Nygren 2015, examensarbete, 46.

³⁰ Nygren 2015, examensarbete, 49.

³¹ Nygren 2015, examensarbete, 49.

uppfattas som en konvertit. Om den asylsökande kan uppfattas som en konvertit löper denne risk för förföljelse och bör således inte utvisas. Fördelarna med detta bedömnings sätt menar Nygren skulle vara att prövningen blir individualiserad och kommer således att präglas tydligare av den personliga berättelsen hos den asylsökande. Vidare kommer inte bedömningen att lika tydligt fokusera på genuiniteten vilket innebär att uppfattningen om vad en konvertit bör vara inte kommer att bli lika framträdande i bedömningen.³²

1.8 Definitioner

I uppsatsen kommer ordet asylsökande att återkomma regelbundet. Nedan följer därför en definition av vad ordet innebär. Vidare definieras även orden flykting och alternativt skyddsbehövande för att klargöra skillnaden mellan dessa.

1.8.1 Flykting

UNHCR definierar en flykting enligt följande:

A person who is outside his/her country of nationality or habitual residence; has a well-founded fear of persecution because of his/her race, religion, nationality, membership in a particular social group or political opinion; and is unable or unwilling to avail himself/herself of the protection of that country, or to return there, for fear of persecution.³³

Migrationsverket instämmer i ovanstående definition och menar vidare att flykting är den som ansökt om asyl i Sverige och därefter beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskäl. De påpekar även att den förföljelse som personen utsätts för kan komma från hemlandets myndigheter men det kan även vara så att myndigheterna inte har möjlighet att ge trygghet mot förföljelse som kommer från enskilda personer.³⁴

1.8.2 Alternativt skyddsbehövande

Enligt svensk lag kan uppehållstillstånd även ges till en person som behöver skydd men som inte är flykting enligt FN:s flyktingkonvention. Dessa personer ses som skyddsbehövande och delas in i två grupper: alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande. Migrationsverket definierar en alternativt skyddsbehövande som en person som på grund av det läge som råder i landet riskerar att komma till skada på grund av en väpnad konflikt. En alternativt skyddsbehövande kan även vara en person som, i det land denne kommer från, riskerar att utsättas för tortyr, straffas med döden eller på annat sätt utsättas för omänsklig eller förnedrande behandling. Den övrigt skyddsbehövande

³² Nygren 2015, examensarbete, 50.

³³ FAQ. Online: http://www.unhcr.org/3b4c06578.html#_Toc519482140 (åtkomst: 090218)

³⁴ Ordförklaring. Online: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Ordforklaringar.html> (åtkomst: 090218)

är en person som söker skydd på grund av inre eller yttre väpnad konflikt eller en person som på grund av en miljökatastrof inte kan återvända till sitt hemland.³⁵

1.8.3 Asylsökande

Enligt Migrationsverket är den person asylsökande som är utländsk medborgare och som på ett eller annat sätt tagit sig till Sverige för att söka skydd men som ännu inte fått sin ansökan prövad.³⁶ Den asylsökande kan således, enligt definitionerna ovan, vara antingen flykting, alternativt skyddsbehövande eller övrigt skyddsbehövande.

1.9 Disposition

Uppsatsen består av fyra större delar. Den första delen, kapitel ett, ämnar beskriva uppsatsens tillvägagångssätt. Här redovisas den metod som används i uppsatsen. Det första kapitlet redogör även för tidigare forskning som gjorts inom ämnet. Uppsatsens andra kapitel redogör för den teori som används i uppsatsen. I uppsatsens tredje kapitel analyseras sedan beslut och protokoll och tydliga teman och mönster i dessa redovisas. I det fjärde kapitlet diskuteras sedan resultatet av analysen i förhållande till religionsteorin som redovisas i kapitel två och forskningen som redovisas i kapitel ett. Denna diskussion visar på den religionssyn som framträder i Migrationsverkets beslut och protokoll. Efter dessa fyra delar följer slutligen en slutsats kring vad som framkommit i uppsatsen och hur det går att arbeta vidare med uppsatsens ämne.

³⁵ Ordförklaring. Online: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Ordforklaringar.html> (åtkomst: 090218)

³⁶ Ordförklaring. Online: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Ordforklaringar.html> (åtkomst: 090218)

2 Tim Crane – *The meaning of Belief*

Tim Crane presenterar i *The meaning of Belief* sin teori angående de viktiga beståndsdelarna i religion. En strikt definition av religion går enligt Crane inte att göra utan det handlar snarare om att skapa en förståelse för vad religionen innebär.³⁷ För att skapa förståelse menar Crane att ett första steg är att förstå vad tron innebär. Jag vill därför börja med att reda ut Cranes syn på tron.

Crane skriver att termen tro inom filosofin används för att beskriva överlåtelsen till sanningen i ett påstående. Definitionen av tron som överlåtelse till sanningen kommer dock att bli bred då den innefattar allt från vår syn på livet och döden till priset på ett paket mjölk och morgondagens väder.³⁸ När tron studeras bör fokus därför ligga på innehållet snarare än överlåtelsen. Innehållet kommer således att kunna anses sant eller falskt beroende på vem som tillfrågas. Det som blir viktigt är därför att den som tror på innehållet alltid kommer att tro att innehållet är sant även om så inte skulle vara fallet. Crane skriver därför ”believing something is taking it to be true, and this is what matters to the believer.”³⁹

Crane hävdar att tron är den samma oavsett innehållet. Dock poängterar han att ju mer komplext innehållet är, desto mer krävs det av en människa för att tro. När innehållet i tron ökar i komplexitet måste därför människans känslor involveras tydligare och tron kommer även att ges en mer central roll i handlingar, attityder och planer för livet.⁴⁰

Beskrivningen av vad tro är menar Crane blir viktig för förståelsen av religionens innebörd eftersom det som studeras är hur de som praktiserar tron ser på sin religiösa övertygelse och inte religionen som ett socialt eller psykologiskt fenomen. Att ha deltagarnas individuella tro i centrum bör därför alltid vara utgångspunkten vid studier av religion, menar Crane.⁴¹

Tron tar konkreta uttryck i religionen och Crane presenterar därför i sin religionsteori två viktiga beståndsdelar som krävs för att förstå vad religion är. Dessa två beståndsdelar är den religiösa impulsen och identifikationen. Den religiösa impulsen är behovet människan har att leva sitt liv i samstämmighet med det transcendenta. Identifikationen innebär att religion är en del av sociala institutioner, religionen blir således inte enbart något en människa tror på utan också något hon tillhör.⁴²

³⁷ Crane 2017, 4.

³⁸ Crane 2017, 14.

³⁹ Crane 2017, 16.

⁴⁰ Crane 2017, 47.

⁴¹ Crane 2017, 49.

⁴² Crane 2017, 11.

2.1 Den religiösa impulsen

Den första beståndsdel som blir viktig för att förstå religionen säger Crane är den religiösa impulsen. För att beskriva den religiösa impulsen hänvisar Crane till ett citat från William James: ”Were one asked to characterise the life of religion in the broadest and most general terms, one might say that it consists in the belief that there is an unseen order, and that our supreme good lies in harmoniously adjusting ourselves thereto.”⁴³ Crane menar att citatet kan delas in i två delar. Dels att det finns en osynlig ordning, dels att det goda består i att leva i enlighet med denna. Den osynliga ordningen är en ordning av normativ form. Denna ordning talar om hur saker och ting egentligen bör vara.⁴⁴ Crane skriver att det är viktigt att skilja mellan det normativa och det normala. Det normala är världen som vi idag ser den medan det normativa är det som gör att vi anpassar oss för att uppfylla givna ideal och idéer. Utifrån den normativa tanken ställer sig Crane frågan: finns det ett religiöst ideal och vad skulle det vara? Crane menar att det finns ett självklart men samtidigt svårdefinierat svar på frågan. Det religiösa idealet innebär enligt Crane att livet levs i enlighet med Guds vilja, det svåra är dock att definiera vad detta innebär.⁴⁵

Men varför har människan en inneboende tro att det måste finnas något mer, något större, en osynlig ordning? Crane hävdar att det beror på känslan av att världen inte kan finnas utan anledning, den kan inte vara meningslös och således kan inte det vi ser vara allt som finns att upptäcka. Religionen bidrar därför till att skapa mening åt världen som vi ser den. Den ger mening åt de enklaste saker vi gör i vardagen och bakom allt det som sker måste det finnas en Gud eller en osynlig ordning.⁴⁶

Crane fortsätter med att säga att just synen på det transcendenta, den osynliga ordningen, därför kommer att vara en viktig del av religionen. En religion som bara innehåller moraliska koder och olika praktiker men inte har en tro på det transcendenta är inte en religion.⁴⁷

2.2 Identifikationen

Den andra beståndsdel som blir viktigt för förståelsen av religionen menar Crane är identifikationen. För att religionen skall kunna förstås behöver det finnas en förståelse både för religionens kosmologiska anspråk, hur universum uppkommit, och för identifikationen. Förståelsen för de kosmologiska anspråken är den som skapats i avsnittet ovan om den religiösa impulsen. Crane menar dock att religionens kosmologiska anspråk inte är tillräckliga för att vi ska förstå vad religion är. Sett till islams fem pelare eller de tio budorden inom kristendomen hävdar Crane att

⁴³ Crane 2017, 35.

⁴⁴ Crane 2017, 36.

⁴⁵ Crane 2017, 38.

⁴⁶ Crane 2017, 40.

⁴⁷ Crane 2017, 55.

endast en pelare respektive ett budord handlar om de kosmologiska anspråken, medan resterande kommer att handla om hur den troende skall leva sitt liv. Inom islam är den första pelaren trosbekännelsen ”det finns ingen gud utom gud och Muhammed är guds sändebud” Denna pelare är av kosmologisk karaktär. De fyra pelare som sedan följer kommer att handla om bön, allmosa, fasta och vallfärd och är således pelare som berör hur den troende skall leva sitt liv.⁴⁸ Detsamma kan vi se i den kristna tron. Det första budet är kosmologiskt och lyder: ”Du ska inte ha andra gudar vid sidan av mig.” (2 Mos 20:3) Efter det första budet följer bud om hur den troende skall leva sitt liv. Buden kommer att handla om tillbedjan, beteende och moral. Crane konstaterar även att det i både islams och kristendomens essens finns mer än vad de fem pelarna och de tio budorden talar om. Men Crane menar ändå att det är talande att det som oftast förknippas med religionerna handlar om vad som utmärker de troende och som talar om hur dessa skall leva sitt liv.⁴⁹

Crane skriver vidare att religionen ofta delats in i två kategorier, den kosmologiska och den moraliska, en bild som Crane hävdar är för snäv. Dopet och nattvarden är enligt Crane exempel på delar i den kristna tron som varken kan räknas till den kosmologiska eller den moraliska kategorin, de skall istället ses som religiösa praktiker. Dessa religiösa praktiker menar Crane är av grundläggande betydelse för förståelsen av religionen och kan därför inte utelämnas.⁵⁰

För att ytterligare förklara vikten av identifikationen och religiösa praktiker vid studiet av religion använder sig Crane av två underkategorier. Dessa kategorier är ritualer och tillhörighet och det heliga. Nedan redogörs dessa kategorier.

2.2.1 Ritualer och tillhörighet

Crane menar att förståelsen av de religiösa praktikerna och deras betydelse bygger på två delar. Den första är att de troende inte själva har hittat på de religiösa praktikerna utan att det handlar om ritualer som praktiserats under århundranden. Den andra delen är att de troende inte praktiserar dessa ritualer själv utan att det görs i en gemenskap. Crane menar att: ”These are not incidental or accidental features of religion but things that lie at its very heart...”⁵¹ Det viktiga kommer således bli att dessa praktiker regelbundet praktiseras tillsammans med andra. Tillhörigheten till och identifikationen med en grupp eller kyrka kommer därför att vara ett avgörande element för den religiösa tron.⁵² Han skriver angående detta: ”In identifying with your faith or church, you typically see it as part of what constitutes your identity. This is what it means to belong.”⁵³ Crane menar därför att för religiösa människor är ofta tillhörigheten till en religion lika självklar som

⁴⁸ Crane 2017, 82.

⁴⁹ Crane 2017, 83.

⁵⁰ Crane 2017, 87.

⁵¹ Crane 2017, 88.

⁵² Crane 2017, 89.

⁵³ Crane 2017, 94.

tillhörigheten till en etnicitet eller ett land. Tillhörigheten blir därför något djupgående, ett varande som påverkar hela livet.⁵⁴

Crane påpekar att många menar att religionen är något som barn socialiseras in i som små och som de sedan håller fast vid livet ut. Att religionen är något som en person föds in i menar Crane delvis kan sägas vara sant. Inom exempelvis den muslimska tron blir detta tydligt. Crane menar dock att detta inte förklarar varför en person väljer att hålla fast vid tron livet ut även om personen inte är aktivt troende. Här hävdar Crane att tillhörigheten blir tydlig, han säger att människan bär en inneboende längtan att vara del av något större än sig själv, att få tillhöra något. Tillhörigheten till en grupp är därför så stark att även om inte en stark tro finns är identiteten så grundad i tillhörigheten att man väljer att inte avsäga sig tron.⁵⁵ För att tillhörigheten skall upprätthållas krävs därför att personen fortsätter att gå till moskén eller kyrkan och delta i ritualerna tillsammans med andra.⁵⁶

2.2.2 Det heliga

Crane skriver att ett vanligt sätt att se på religion är genom att göra en distinktion mellan det heliga och det profana. Crane säger att heliga objekt kan sägas spela två roller inom religionen. En intern roll och en extern roll. Den interna rollen innebär att de heliga objekten är bärare av en djupare religiös mening både i förhållande till en ritual men även i sig själva. De interna objektens roll är därför att peka på det transcendenta. Ett tydligt exempel på detta är krucifix som dels visar på världens frälsning, dels på det verk Jesus utförde på korset då han förlät mänsklighetens synd.⁵⁷ Den externa rollen hos heliga föremål är att ena de troende. Crane menar att det som binder troende samman inte behöver vara något mer än att de är överlättna till samma heliga text.⁵⁸

The sacred, then, is what connects the two elements of religious belief... Sacred things are objects that bind a religious community together, over time and at a time, in religious practices built around them; but they also point toward something beyond, toward the transcendent, however this is exactly conceived.⁵⁹

På grund av de heliga objektens externa och interna roll kommer dessa objekt vara de som sammanbinder den religiösa impulsen och identifikationen.⁶⁰

⁵⁴ Crane 2017, 91.

⁵⁵ Crane 2017, 98.

⁵⁶ Crane 2017, 99.

⁵⁷ Crane 2017, 113.

⁵⁸ Crane 2017, 115.

⁵⁹ Crane 2017, 116.

⁶⁰ Crane 2017, 116.

3 Analys av beslut och protokoll

Vid läsningen av beslut och protokoll framträder några tydliga teman. Dessa är kulturell förståelse, kunskapskrav, religion som leder till handling, genuinitet och individuell hotbild. Nedan redogörs för dessa teman för att visa på Migrationsverkets förståelse av religion.

3.1 Kulturell förståelse

Avsnittet om kulturell förståelse ämnar redovisa de argument som framträder vid analysen av Migrationsverkets protokoll och beslut och som legat till grund för detta tema. Temat angränsar till temat om religion som leder till handling. Med kulturell förståelse avses i detta arbete förståelsen för religionens plats i det samhälle som konvertiterna kommer från. Inom den kulturella förståelsen framträder två olika kategorier. Den ena berör det tvång som följer med traditionen kontra övertygelsen i tron, den andra berör kopplingen mellan religion, kultur, tradition och människor. Nedan redogörs därför först för tvånget kontra övertygelsen och sedan för sammankopplingen mellan religion, kultur, tradition och människor.

Det är tydligt att det hos många av handläggarna på Migrationsverket saknas en grundläggande förståelse för religionens betydelse i muslimska länder. Konvertiterna beskriver i flera av fallen hur de praktiserade den muslimska tron på grund av tvång, men inte trodde på Gud. Handläggarna ifrågasätter, i samtliga fall, varför konvertiterna inte valt att helt avsäga sig religionen när de kom till Sverige där det inte finns något tvång att tro.⁶¹ I ett av fallen finner vi denna konversation:

H: Vad jag har förstått av din berättelse så har du inte varit särskilt religiös, du har känt att du utövade din bön under tvång, du började hata islam, varför kom du då att byta religion och bli kristen?

A1: Jag bad för att jag kände mig tvungen att be, jag kände inte att jag inte var tvungen eller var tvungen, det var en tradition som folket gjorde och jag gjorde det också... vad menas med religiös, jag gick till moskén och bad där, då kallas man för religiös, de kallar personer som gick till moskén för religiösa.

H: Men då är frågan om du utövade bön för att det var en tradition inte för att du kände att du ville det, varför byt[te] du då religion när du kommer till ett annat land om du börjat hata din egen religion?

A1: ... kristendomen är inte bara en religion det är den rätta vägen för de som vill leva bättre som en människa.⁶²

För A1 tycks det vara en skillnad mellan att vara religiös och att vara kristen. A1 förknippar religiositeten med traditionen. Den som gick till moskén och bad följde traditionen och således benämndes denne som religiös. Däremot uppfattar A1 den kristna tron på ett annat sätt,

⁶¹ Protokoll 30 oktober 2017, 3; Beslut 1 augusti 2017, 5; Protokoll 5 maj, 8

⁶² Protokoll 30 oktober 2017, 6.

kristendomen är inget tvång utan en självvald väg som gör att A1 vill leva som en bättre människa. Därför kommer kristendomen för A1 att vara förknippad med en övertygelse hos den troende till skillnad från bönen i moskén som A1 praktiserade på grund av den tydliga sammankoppling som i muslimska länder finns mellan religion, praktik och tradition.

Även i beslutet till A6 kan vi se hur tydligt sammankopplad tradition, kultur och religion är. Vi kan läsa att Migrationsverket skriver: ”När du blev tillfrågad ifall du utövade islam av fri vilja, svarade du att du växte upp i ett muslimskt samhälle och du följde de muslimska traditionerna som alla andra. Du förklarade att du trodde på ’Allah’ men att bönen var under tvång.”⁶³

Ytterligare ett exempel på den kulturella förståelsen kan vi se i förhöret med A2. A2 argumenterar här för att islam är en falsk religion. En religion som säger att en person som gör fel skall straffas.⁶⁴ Konversationen lyder:

H: Vad är dina tankar om Islam?

A2: Falskt, allting är falskt. För det minsta en människa gör ska man piska, dödas, misshandlas, det är väldigt enkelt för dem att döda människor för det minsta. Jag är säker att du vet själv om det.

H: På vilket sätt menar du att det är kopplat till islam och inte kulturen i landet?

A2: Jag har sett hur det fungerar för dem

H: Skulle du kunna förklara mer om vad du menar med att det är falskhet inom islam?

A2: Till exempel att de säger att den saken ska man inte göra, det är förbjudet, haram, fast de gör det själva

H: Vilka syftar du på då?

A2: Mullorna

H: På vilket sätt tycker du att det är kopplat till religionen i sig och inte de specifika personerna?

A2: Om du säger så, om det var en person, okej det är hans personlighet men alla är likadana.⁶⁵

Handläggaren ifrågasätter hur A2 kan hävda att dessa handlingar är knutna till islam som religion och inte till kulturen i landet. Men för A2 finns det ingen skillnad mellan dessa två, i ett muslimskt land är kulturen påverkad av att landet är muslimskt. Det går inte att skilja islam från den kultur som finns i landet. På samma sätt kan A2 inte skilja mullorna från den religion de tillhör. Handläggaren frågar om falskheten inte kan vara kopplad till personerna snarare än religionen. Men för A2 är inte detta en möjlighet. A2 menar att om det enbart gällde en person hade det kunnat vara kopplat till personen, men A2 hävdar att detta inte handlar om enstaka personer utan att alla betar

⁶³ Beslut 22 december 2017, 8.

⁶⁴ Protokoll 5 maj 2017, 8.

⁶⁵ Protokoll 5 maj 2017, 8.

sig på detta sätt, och därför måste religionen ytterst sett ligga till grund för detta.⁶⁶ För A2 är det tydligt att religion, tradition, kultur och personer inom religionen är så tätt sammankopplade att det inte går att skilja dem från varandra. Religionen är det som kommer att genomsyra allt. Handläggaren verkar i detta fall ha svårigheter att förstå A2s resonemang och vill istället skilja på religion, kultur och personlighet.

I ett av förhören återfinns denna konversation. A3 har tidigare hävdad att islam är sammankopplat med elaka handlingar varpå handläggaren frågar:

H: Hur var din mamma mot andra, mot de som inte var medlemmar i hennes familj?

A3: Du ska fråga henne jag vet inte, så mycket som jag vet om min mamma är hon trevlig mot alla. Att jag säger att muslimer är elaka beror på deras sharia lagar och det tillhör deras natur. Jag menar inte att två personer på gatan står och slår varandra.⁶⁷

Handläggaren ifrågasätter hur A3 kan mena att handlingarna är knutna till religionen och att anledningen till att många muslimer handlar på ett visst sätt har att göra med de bakomliggande sharialagarna. Handläggaren fortsätter argumentera för att det kanske snarare handlar om att det är individen bakom religionen som handlar och att religionen i sig inte kan hållas ansvarig för de handlingar som utförs. A3 svarar: ”När man träffar några få då kan jag förstå dig, men de är så enligt sharia lagen. Oavsett hur mycket jag berättar för dig är det svårt för dig att förstå för man måste själv uppleva det för att förstå.”⁶⁸ Här identifierar A3 att det finns en brist på förståelse hos handläggaren för religionens plats i samhället. A3 menar att handläggaren själv måste uppleva den kultur som finns i landet för att förstå religionens plats och således sharialagarnas inverkan. A3 fastslår därför att det inte kommer att spela någon roll hur mycket som berättas, handläggaren saknar den grundläggande förståelsen och kommer därför inte att kunna ta till sig informationen.

En sista konversation är då handläggaren, efter att ha diskuterat konversionen från islam till kristendomen och hur denna sker, frågar: ”Hur blir man muslim?” A1 svarar: ”Jag vet inte hur man blir muslim men jag föddes som muslim, de läser bön i bäbisens öron när den är nyfödd.”⁶⁹

Av den konversation som hållits fram till denna fråga är det tydligt att handläggaren inte har en förståelse för att muslim är något en person föds som om den är uppvuxen i ett muslimskt land. Strax innan denna konversation har A1 tydligt gjort skillnad mellan att vara religiös och att vara troende, se citat ovan. Religiositeten är en naturlig del av kulturen och traditionen. På samma sätt som det hör till traditionen att en muslim går till moskén och ber hör det till traditionen att en bön läses för bebisen då den föds. Bebisen anses således ända från födseln tillhöra den muslimska traditionen.

⁶⁶ Protokoll 5 maj 2017, 9.

⁶⁷ Protokoll 7 juni 2017, 7.

⁶⁸ Protokoll 7 juni 2017, 7.

⁶⁹ Protokoll 30 oktober 2017, 10.

3.2 Krav på kunskap

Det finns i majoriteten av beslut och protokoll ett tydligt krav på att konvertiterna skall besitta kunskap om sin nya religion. Nedan redogörs för de olika typer av kunskap som konvertiten förväntas besitta. Det handlar dels om kognitiv kunskap, dels om kunskap om vad den religiösa inriktningen innebär samt hur den skiljer sig från andra religioner. Det framträder även en syn på religion, från Migrationsverkets sida, som fokuserar mer på religionens ortodoxi än dess ortopraxi.

Det finns dock två beslut som sticker ut och som inte lägger någon större vikt vid konvertitens kunskapsnivå. I beslut till A7 kan vi läsa:

I samtal med Migrationsverket har du uppvisat vissa kunskaper om kristendomen som religion och om vad du ser som de största skillnaderna mellan kristendomen och islam. Det Migrationsverket bedömer är emellertid inte vilka kunskaper du har kring händelser eller personer inom kristendomen, utan huruvida din kristna tro utgör en betydande del av din identitet som du inte kan förväntas dölja eller ta avstånd från.⁷⁰

I det andra protokollet kan vi läsa att handläggaren säger: ”Det är inte kunskapen som är viktigast. Det är dina tankar och känslor som är i fokus.”⁷¹

I dessa två beslut blir det tydligt att fokus ligger på den process som konvertiterna har genomgått istället för den kunskap de samlat på sig. Något som inte kommer att gälla för övriga beslut, där det finns stort krav på kunskap. Nedan redogörs för kraven på kognitiv kunskap och därefter för kraven på kunskap om den valda religiösa inriktningen och hur den förhåller sig till andra religioner.

Den kognitiva kunskapen handlar om hur konvertiten har tagit till sig av kunskapen som denne fått i kyrkan och hur konvertiten sedan kan redogöra för den. I ett flertal av besluten och protokollen finner vi kognitiva kunskapsfrågor. Frågor som ställs är: ”Finns det någon högtid inom kristendomen som du känner speciellt för?”⁷² Skulle du kunna berätta om någon av högtiderna?”⁷³ ”Vad innebär dopet och nattvarden?”⁷⁴ ”Är det samma Gud man tror på?”⁷⁵ Hur är dina tankar kring att gå från en religion som tror på en gud till en religion som tror på treenigheten?”⁷⁶

I ett av besluten kan vi läsa att domen från Migrationsverket lyder:

[A4] saknar grundläggande kunskaper i kristendomen då han inte kan namnge någon kristen högtid, inte kan svara på när Jesu födelsedag firas och inte kan nämna något i bibeln som är av särskild betydelse för honom.⁷⁷

⁷⁰ Beslut 1 augusti 2017, 5.

⁷¹ Protokoll 30 oktober 2017, 11.

⁷² Protokoll 7 juni 2017, 5.

⁷³ Protokoll 7 juni 2017, 5.

⁷⁴ Protokoll 30 oktober 2017, 9.

⁷⁵ Protokoll 7 juni 2017, 4.

⁷⁶ Protokoll 7 juni 2017, 3.

⁷⁷ Beslut 30 november 2011, 7.

Denna, som Migrationsverket menar, bristande kunskap leder till att A4s tro inte anses genuin. I ytterligare ett beslut kan vi se att bristande kunskap ligger till grund för avslag på konvertitens asylansökan. Men här kommer det snarare att handla om att konvertiten inte kan redogöra för skillnaden mellan olika trosinriktningar. Migrationsverket uppger i detta beslut att A5 är protestant och har varit aktiv inom kyrkan, dock har han ingen kunskap om de olika inriktningarna inom protestantismen. A5 vet inte om de kyrkor han besökt tillhör Svenska kyrkan eller frikyrkan och han kan inte heller redogöra för Ekumeniakyrkans syn på kristendomen. A5 menar att församlingarna talat om samma sak när det gäller kristendomen och att han inte märker någon skillnad i deras förhållningssätt. Migrationsverket hävdar vidare att det är märkligt att A5 rör sig mellan olika kyrkor.⁷⁸

Även i beslut till A3 kan vi se att denne förväntas kunna redogöra för skillnaden mellan olika trosinriktningar.

H: Vilken inriktning inom kristendomen tillhör du?

A3: Protestant

H: Varför valde du just den inriktningen?

A3: Dåtiden hade jag svårt att förstå varför kristendomen var delad i olika grenar, jag kom i kontakt med dem och då var det naturligt att jag gick den vägen.⁷⁹

A3 förväntas alltså ha kunskap om vilken gren av kristendomen han tillhör samt motivera varför han valt just den grenen.

Det blir i alla dessa fall tydligt att kravet på kunskap är en stor del och i vissa fall även en avgörande del i besluten. Vissa frågor som ställs kan anses rimliga. Konvertiterna bör exempelvis efter genomfört dop kunna redogöra för vad dopet innebär. Men det finns även frågor som kan diskuteras om de bör ligga till grund för beslut. Kan en konvertit exempelvis förväntas redogöra för kristendomens olika inriktningar och varför denne valt en särskild inriktning? Det blir vid läsningen tydligt att Migrationsverket sätter större värde på ortodoxi snarare än på ortopraxi, något som även blir tydligt i nästa avsnitt.

3.3 Religion leder till handling

Vid analys av beslut och protokoll framträder tydligt temat att religionen är starkt sammankopplad med handlingar. För konvertiterna gäller detta både den religion de lämnat men även den religion de har antagit. Nedan redogörs först för hur Migrationsverket och konvertiterna i allmänhet relaterar

⁷⁸ Beslut datum okänt, 2.

⁷⁹ Protokoll 7 juni 2017, 4.

religion och handling. Efter den första delen följer sedan tre underteman; moral, praktik och mission.

Det är tydligt i besluten och protokollen att konvertiterna ser en relation mellan religion och praktik. I samtalen som förs med Migrationsverkets handläggare blir det uppenbart att konvertiternas syn på vad som utgör religionen skiljer sig från handläggarnas. Handläggarna har stort fokus på kunskap, men för konvertiterna handlar det snarare om vilka handlingar som konvertiten förväntas utföra. I protokoll till konvertit A1 kan vi läsa:

H: Var du muslim innan du kom till Sverige?

A1: Ja

H: Var du troende muslim innan du kom till Sverige?

A1: Ja alltså jag var religiös jag vad jag jobbade på en moské, jag var troende. Det är något svårt när man är där så är man tvungen att be.

H: Men du var religiös, du var praktiserande muslim. Varför såg du bönen som ett tvång?

A1: Alltså att jag jobbade i moskén, jag jobbade jag fick pengar jag försörjde min familj det var därför, jag bad eftersom att alla andra också bad, det var vanligt.

H: Du säger att du var religiös. Hade en gudstro. Trodde du på gud som muslim?

A1: Alltså då visste jag inget om gud jag föddes som muslim jag växte upp i ett muslimsk[t] samhälle, muslimer gjorde saker jag gjorde samma saker jag växte upp på det här sättet.

H: Men du svarade inte på frågan. Du säger att du var religiös. Hade du en tro på ”alla[h]” inte på den kristna trons gud?

A1: Det är så att jag har aldrig tänkt på deras gud jag har inte tänkt på gud men jag bad. Alltså jag trodde på en gud, jag trodde på en gud.

H: Nu förstår jag inte dig. Du är väldigt motstridig i dina svar om din tro, du säger att du ena stunden är religiös, sen att du inte tror och att du praktiserade din bön under tvång. Hur kommer det sig att du svarar så?

A1: Jag förstår inte frågan (svenska)

H: Låt tolken översätta frågan först

A1: Kan du fråga mig en gång till tydligare

H: Jag tycker att jag är ganska tydlig i frågorna. Hur kommer det sig att du säger att du ena stunden varit troende muslim men samtidigt inte trott och praktiserat din religion under tvång, att du gjorde det som andra muslimer gjorde. Det är för mig väldigt motstridiga saker.

A1: För mig betyder det så att jag bad när man ber så betyder det att man är religiös att man är troende.

[...]

H: Hur kände du då? Bad du för att du utövade din tro eller för att du kände dig tvungen till det?

A1: Jag bad för att utöva min egen tro däremot så var jag, det var ett måste att be, annars hade jag låtit bli.⁸⁰

Det framgår av förhöret att det för A1 finns en tydlig koppling mellan islam och de handlingar som utförs. A1 konstaterar att han är muslim, han är uppväxt i ett muslimskt samhälle och på grund av detta praktiserade han tron på samma sätt som alla andra gjorde. A1 menar att det var ett måste att be och ifall han inte varit tvungen så hade han låtit bli. Men eftersom bönen skedde under tvång bad A1 och den som ber är enligt A1 religiös. Islam kopplas för A1 därför snarast till de handlingar som utförs och inte till den gud som en muslim ber till. För A1 finns det därför ingen motsättning i att kalla sig religiös men samtidigt inte tro på den gud han ber till, något handläggaren har svårt att förstå. Här framträder en syn på religionen från A1s sida där religion och praktik är nära sammankopplade, ortopraxi. Troende muslim är den som praktiserar tron. Från handläggarens sida framträder en syn på religionen som inte ytterst sett handlar om vad som praktiseras utan där fokus snarare ligger på vad konvertiten tror på, ortodoxi.

Även hos A2 kan vi se hur ortopraxin blir tydligt framträdande. I A2s fall kommer det att handla både om islam och den kristna tron:

H: Vad finns det för olikheter mellan kristendom och islam?

A2: Det störst[a], för minst fel dödar man, att ljuga, falskhet, att lura människorna för små saker, för att kunna nå sina mål

H: På vilket sätt tycker du att det är kopplat till religionen i sig och inte de specifika personerna?

A2: Om du säger så, om det var en person, okej det är hans personlighet men alla är likadana.⁸¹

För A2 ligger den största skillnaden mellan islam och kristendom i de handlingar som utförs. Hur människor agerar inom islam säger för A2 något om hur religionen är. Vi kan även se hur A2 efter det att han konverterat börjar läsa bibeln och genast kopplar handlingar till den kunskap han tagit till sig.

A2: Jag började läsa bibeln och kopplade sakerna till arbetsgivaren som kommenterade kristendomen för mig. Jag brukade gå ut och ta promenader, en dag i bussen träffade jag en kille [från hemlandet] och började prata med honom... Vi började prata om religion, det var han som nämnde [kyrkan han nu är medlem i] till mig. Jag åkte dit. Där träffade jag många människor som var precis som min arbetsgivare.

[...]

H: När förstod du att du ville byta religion och bli kristen?

A2: Ärligt talat när jag pratade med arbetsgivaren i [hemlandet] som var kristen hade jag inga känslor om islam alls, när jag kom hit och började vara aktiv i kyrkan, gick tisdagar, fredagar, torsdagar,

⁸⁰ Protokoll 30 oktober 2017, 4.

⁸¹ Protokoll 5 maj 2017, 9.

stämningen där var så fin, jag såg att många människor där var lika min gamla arbetsgivare, snälla och fina.

De handlingar som människorna som tillhörde islam utförde fick A2 att hävda att islam är en dålig religion. På samma sätt kom de handlingar som kristna människor utförde att leda A2 till den kristna tron och slutligen konversion. I beslut till A2 ger Migrationsverket detta argument för att ge avslag på ansökan om asyl:

Migrationsverket bedömer att du har haft svårt att berätta om din relation till islam och orsaken till varför du vänt dig bort ifrån religionen på ett tillförlitligt sätt. Du har berättat att när du förstod att du hade en kristen tro kände du dig fri till skillnad från innan då du känt dig apatisk och utan hopp. Du berättar om hur kristna till skillnad från muslimer hjälper sina medmänniskor och förlåter varandra. Din beskrivning av muslimer och kristna framstår som en generalisering som saknar helt kopplingar till enskilda individer eller samhällen.⁸²

A2 får avslag då hans beskrivning av kristna och muslimer framstår som en generalisering som helt saknar koppling till enskilda individer och samhällen. Men som ovan beskrivits är den som är född i ett muslimskt land muslim och de handlingar som utförs är starkt sammankopplade med religionen. Islam är alltså i sig själv generaliserande och frågan är om A2 därför, som uppväxt i det samhället, hade kunnat beskriva sin religiösa övertygelse på annat sätt?

3.3.1 Moral

För konvertiterna är en förändring av levnadssättet en naturlig del av konversionen. Även i följande konversationer blir förhållandet mellan ortodoxi och ortopraxi tydligt.

H: Om du är mer konkret vad är det inom islam som gör det till en dålig religion?

A1: På grund av ett fel jag gjorde så skulle de stena mig men jag läser i bibeln att varje synd inte har dödsstraff. Jag lärde mig inom islam tand mot tand öga mot öga det är tvärtom inom kristendomen, om någon slår dig så ska man vända sin kind mot denna, det är helt tvärt om man måste svara med kärlek.⁸³

För A1 finns det en tydlig skillnad i hur människor behandlar varandra inom islam jämfört med hur människor behandlar varandra inom den kristna tron. Vid ett tidigare tillfälle kan vi se hur A1 resonerar:

H: Vad i det kristna livet, när du går till kyrkan, vad är det du tar med dig av det prästen berättar som får dig att känna dig tryggare?

A1: När jag går till kyrkan när vi läser bibeln, står det att man måste vara kärleksfull, att man måste vara snäll, det är såna saker jag har hittat här.⁸⁴

⁸² Beslut från Migrationsverket 2017, datum okänt. Beslutet utgår från protokoll den 5 maj 2017 och protokoll den 7 juni 2017

⁸³ Protokoll 30 oktober 2017, 8.

⁸⁴ Protokoll 30 oktober 2017, 8.

Handläggaren efterfrågar kunskap och A1 svarar genom att berätta om de konkreta uttryck prästens predikan leder till, något som återkommer på flera ställen i besluten och protokollen. Handläggaren frågar efter kunskap, konvertiten svarar med handlingar. Skillnad i synen på religionen kommer att leda till missförstånd mellan handläggare och konvertit.

Ytterligare en konversation som visar att konversionen leder till en förändring i synen på andra människor lyder:

H: Vad hade du för känslor när du förstod att du var kristen och inte muslim?

A2: Det kändes jätte bra, jag har känslan kvar av frihet, bekväm, jag kan vara lika snäll som de andra människorna i kyrkan nu, hjälpa mina medmänniskor och förlåta. Det står i boken att man ska förlåta för att själv bli förlåten. Förut hade jag inte sådana känslor att ställa upp för andra människor. Det finns vissa skillnader att jag har känslor i mitt hjärta som jag inte kan sätta ord på. Jag kan säga bara såhär att mitt liv verkligen är förändrat.

H: Varför kunde du inte hjälpa och förlåta innan du blev kristen, vad var skillnaden?

A2: Allt var obligatoriskt när man hörde om islam, att man var tvungen och tvungen hela tiden. Innan jag träffade min kristna arbetsgivare trodde jag att jag var som de andra också, att jag var på dåligt humör och kände mig elak och otrevlig.⁸⁵

Det har för A2 skett ett tydligt paradigmskifte i hans sätt att tänka. Före konversionen upplevde A2 att han var på dåligt humör, att han var elak och otrevlig. Efter konversionen menar A2 att han har funnit en känsla av frihet. Han ser människor på ett annat sätt och har nu förmågan att hjälpa och förlåta andra. A2 kan konstatera att det har skett en tydlig förändring i hans liv.

3.3.2 Praktiserandet av tron

Frågan om hur den nya tron praktiseras ges ett visst fokus i besluten och protokollen. Att den nya tron leder till en förändring i det vardagliga livet ses från Migrationsverkets sida som en viktig del vid beslutsfattandet. I beslut till konvertit A7 kan vi läsa:

Du har inte heller kunnat berätta hur din kristna tro utvecklats från det att du först kom i kontakt med religionen fram till där du är idag. Du har inte kunnat berätta om hur ditt liv påverkats av att du konverterat till kristendomen eller redogöra mer ingående för hur dina inre resonemang påverkats av din nya religion.⁸⁶

Migrationsverket menar i sitt beslut att A7 inte på ett fullgott sätt kunnat redogöra för hur dennes liv påverkats av konversionen, vilket används för att motivera att A7s tro inte kan anses vara genuin.

⁸⁵ Protokoll 5 maj 2017, 11.

⁸⁶ Beslut 1 augusti 2017, 5.

Frågorna om hur tron praktiseras i vardagen och vilka praktiska handlingar som genomförs återkommer i flera beslut och protokoll. I samtliga beslut återfinns frågan om konvertiten har låtit döpa sig och hur dopet skedde.⁸⁷ I protokoll från förhör med A1 finner vi denna konversation:

H: Du har döpt dig i Sverige. Varför är dopet viktigt?

A1: Alltså dop betyder att man gräver ner sina synder och man föds som en ny människa utan synder.

H: Vad händer när man blir döpt?

A1: Man blir frälst man föds som en ny, jag vet inte vad menar du.

H: Kan man vara kristen utan dopet?

A1: Jag är en ny troende, jag har inte hört att någon ska vara kristen utan att döpa sig...

H: Du säger att du går till kyrkan gör du det ofta?

A1: Jag besöker kyrkan ofta och regelbunden, både söndagar och onsdagar. På onsdagar har vi bibelskolan, måndagar är jag i kyrkan. På tisdagar har vi läxhjälp också. Intyget jag fått från min präst han har förklarat att jag hjälper till när jag är i kyrkan. Jag delar i nattvarden. På onsdagar hjälper jag tolken.⁸⁸

A1 redogör för hur han dels har låtit döpas, dels att deltagandet i församlingens gudstjänst numera är en självklar del i hans vardagsliv. Även konvertit A3 får frågan om hur dopet gått till och hur länge denne behövde besöka församlingen innan A3 fick bli döpt och bli medlem i församlingen. A3 beskriver hur han under sex till sju månader regelbundet deltagit i församlingens aktiviteter innan han döptes.⁸⁹ A3 får även denna fråga från biträdet:

B: Hur ofta ber du idag, har du någon rutin för det?

A3: Jag har mina privata rutiner när det gäller det, det första jag gör på morgonen när jag vaknar, mitt på dagen försöker jag be också och innan jag går och lägger mig. När jag läser bibeln säger jag inte att jag varje dag läser hela bibeln utan några sidor varje dag, efter det brukar jag blunda och be en stund.⁹⁰

Det blir vid analysen av besluten och protokollen tydligt att regelbundenhet i praktiserandet ökar sannolikheten för att tron skall anses vara genuin. En konvertit som regelbundet ber, läser bibeln och går till kyrkan och vidare kan visa på en reflektion över kristendomens inverkan på vardagslivet och vilka uttryck det får har större chans att få sin tro bedömd som genuin. Det praktiska uttrycket för tron kommer därför väga in i bedömningen, dock är det i många av fallen inte tillräckligt för att tron skall anses vara genuin och uppehållstillstånd skall ges.

⁸⁷ Protokoll 11 september 2017. Protokoll 30 oktober 2017. Beslut 22 december 2017. Beslut 2017 datum okänt. Beslut 1 augusti 2017. Beslut 14 november 2017. Protokoll 5 maj 2017. Beslut 2017 utifrån protokoll 5 maj och 7 juni. Protokoll 7 juni 2017. Beslut 30 november 2011.

⁸⁸ Protokoll 30 oktober 2017, 9.

⁸⁹ Protokoll 7 juni 2017, 4.

⁹⁰ Protokoll 7 juni 2017, 8.

3.3.3 Mission

Ett tema som framträder gällande konvertitens handlingar är mission. Missionen är ett ämne som handläggarna frågar om för att få reda på om konvertiten ämnar missionera om denne sänds tillbaka till sitt hemland. Om konvertiten uppger att denne ämnar missionera kan detta leda till en tydligare hotbild i hemlandet. Konvertiterna talar dock inte om mission utifrån det perspektivet, utan betonar istället att det i Bibeln står att kristna skall sprida budskapet om Jesus.

H: Hur ser samhället, islam, på någon som lämnat islam?

A1: Då är man en avfälling man är otrogen, man ser det på det sättet. Så mycket jag vet den som konverterar från sin religion, det har man dödas straff mot.

H: Hur skulle någon i ditt hemland veta att du bytt religion om du återvänder?

A1: Jag ska missionera, det står i bibeln, Jesus säger att den som inte ska erkänna mig framför folket den ska inte jag erkänna framför gud. (tolken han sa att jag sa fel ord) den som missionerar framför folket han ska jag berätta om framför gud.

(problem med tolkningen, sökande rättar tolken)

A1: I bibeln står att kristna människor är ljus de visar vägen, man ska inte täcka ljuset för andra människor, var jag än befinner mig så ska jag missionera.

H: Missionerar du i Sverige?

A1: Ja jag är aktiv på facebook

H: Svenska kyrkan missionerar inte. Varför ska du missionera i ditt hemland om du återvänder?

A1: Menar du att svenska kyrkan inte missionerar, det står i bibeln, jag visste inte om det att svenska kyrkan inte missionerar, men det spelar ingen roll för mig jag kommer att missionera hur som helst.⁹¹

Det blir tydligt att handläggarens frågor handlar om att fastslå om det skulle kunna finnas en hotbild mot A1 i hemlandet. Frågorna kretsar kring hur samhället ser på någon som lämnat tron och hur någon i hemlandet skulle kunna få veta att A1 bytt religion. Underförstått framgår att om konvertiten inte berättar kommer inte heller någon att få veta. Ytterligare en konversation kring mission lyder:

H: Missionerar du din tro?

A3: Om det ges tillfälle visst varför inte. Men det står i bibeln att man ska försöka göra det också

H: Skulle du kunna berätta om hur du missionerar din tro?

A3: Det beror på vilken situation man hamnar i, jag först måste märka på stämningen, försiktigt börjar jag berätta om bibeln, det beror på den som sitter mittemot mig också, om den personen är mottaglig, jag berättar min upplevelse. Jag försöker att ta upp något som jag lärt mig från bibeln eller från [namn] och berätta för den personen

⁹¹ Protokoll 30 oktober 2017, 11.

[...]

H: Hur skulle du leva i förhållande till din tro om du återvände till [hemlandet]?

A3: Jag har aldrig varit i [hemlandet] jag vet inte. Den information som jag har hört som alla andra hör också är att de är väldigt fanatiska i [hemlandet], de skulle aldrig acceptera människor med en annan religion där

H: Skulle du missionera i [hemlandet]?

A3: Det står i bibeln, det räcker inte att man säger att man är kristen, det är en del av tron att man ska missionera oavsett var man befinner sig

H: Skulle du då missionera om du återvände till [hemlandet]?

A3: Det måste man göra, om jag får säga igen, jag har aldrig varit där, jag vet inte hur det ser ut, jag kan inte gissa vad som kommer hända där. Som man ser på nyheterna på teve, man hör från de som bor i boende, i [hemlandet] till och med vanliga människor kan döda oskyldiga människor. Att dödandet är vanligt där, tänk att jag bytt min religion, bara gud vet vad som kommer hända mig. Med tanke på allt är jag inte rädd för något alls, jag kommer missionera ändå

[...]

H: Så med andra ord skulle du vara öppen med din kristna tro i [hemlandet]?

A3: Ja till hundra procent, om man skulle vara ytligt kristen då ska man inte döpa sig till kristendomen⁹²

Det blir i konversationen tydligt att för A3 finns inga alternativ, enligt bibeln ska kristna missionera. A3 kommer därför missionera vid ett återvändande till hemlandet. A3 konstaterar att en del av tron är att missionera, det räcker inte att vara kristen utan tron måste leda till handling. För A3 har handlingen därför blivit en integrerad del i tron. Det spelar ingen roll hur situationen i hemlandet ser ut. Den nyfunna tron är starkare än det som kan möta A3 om denne skickas tillbaka.

I analysen av konversationerna framträder en syn, från Migrationsverket, på religionen som något personligt. Om konvertiten inte öppet ämnar visa sin tro kommer inte heller någon att få veta. Med tanke på det rådande läget i hemlandet verkar detta vara det mest logiska alternativet, om konvertiten inte berättar om sin tro kommer det inte heller att finnas en hotbild. För konvertiterna däremot är detta inte ett alternativ, Bibeln säger att kristna ska missionera och därför ämnar de göra detta.

3.4 Genuinitet och individuell hotbild

De två vanligast förekommande argumenten för att konvertiterna inte får uppehållstillstånd är att konvertitens tro inte uppfattas som genuin och att det inte finns en individuell hotbild mot

⁹² Protokoll 7 juni 2017,

konvertiten. Dessa argument används i samtliga av de analyserade fallen. Nedan redogörs för hur Migrationsverket argumenterar kring genuinitet och individuell hotbild.

3.4.1 Genuinitet

Ett vanligt återkommande ämne i beslut och protokoll är genuinitet. Nedan redogörs därför för de argument Migrationsverket använder sig av då de motiverar vad som utgör/inte utgör en genuin tro.

I förhör med A1 finner vi denna konversation:

H: Det vi utreder om någon anfört att de konverterat och anfört det som skyddsskäl är att utreda om det är en genuin konversion inte att ifrågasätta rätten att få välja religion

A1: Alltså jag valde kristendomen för att det är min tro mina känslor och tankar, jag valde inte kristendomen pga att få stanna i Sverige för att ansöka om asyl, när jag konverterade till kristendomen så visste jag om det.⁹³

För Migrationsverket är det således viktigt att fastslå att konversionen är genuin om det anförs som asylskäl. Men vad är då en genuin tro enligt Migrationsverket?

I beslutet till A1 anför Migrationsverket:

Med anledning att du åberopat att du har konverterat från islam till kristendomen ska Migrationsverket pröva om du kan anses ha gjort sannolikt att din konvertering till kristendomen är kopplad till en genuin religiös övertygelse... Till stöd för dina uppgifter om din konversion till kristendomen har du lämnat in bevis om inträde i Svenska kyrkan, dopintyg, brev från doppräst i Svenska kyrkan, diplom avseende dina kristna aktiviteter och ditt dop... Migrationsverket anser dock att den skriftliga bevisningen inte ger stöd för att din konvertering är kopplad till en kristen genuin övertygelse...⁹⁴ Migrationsverket bedömer att du inte har kunnat lämna några utförliga eller mer djupgående redogörelser avseende hur du känner och tänker kring din konversion till kristendomen. Migrationsverket anser att det måste anses vara en stor förändring i varje människas liv att övergå från en religion till en annan. Migrationsverket bedömer att de svar du lämnat angående dina känslor samt varför du valt att döpa dig till kristendomen är vaga och allmänt hållna. Vid en sammantagen bedömning finner Migrationsverket att du inte har gjort sannolikt att din konversion från islam till kristendomen har sin grund i en genuin övertygelse.⁹⁵

Migrationsverket menar att uppgifter från församlingens anställda angående A1s konversion inte är tillräckliga för att fastslå att A1s konversion är genuin. Fokus ligger istället på hur A1 har redogjort för sin konversion och vad det inneburit. Angående konversionen hävdar Migrationsverket att A1s redogörelse är för allmänt hållen. Vilket vi även kan se i beslutet till A2:

På frågan vad den kristna tron betyder för dig har du svarat att det är kärlek, ömhet och förståelse samt att det är något som man inte hittar inom islam. Migrationsverket finner dock att det är en generalisering av kristna... Migrationsverket bedömer att du ska anses kunna berätta mer ingående om hur du resonerar kring att konvertera till kristendomen särskilt då du enligt din egen uppgift vuxit upp i en troende familj och i ett samhälle som varit starkt präglad av islam. Du har inte heller uppvisat några tankar eller reflektioner av de konsekvenser en konvertering innebär, både i förhållande till

⁹³ Protokoll 30 oktober 2017, 11.

⁹⁴ Beslut 22 december 2017, 7.

⁹⁵ Beslut 22 december 2017, 9.

lagen i ditt hemland men även till din familj, dina vänner och samhället i övrigt... Migrationsverket bedömer att du inte har gjort uppgiften om att du har en personlig och genuin övertygelse tillförlitlig.⁹⁶

Även för konvertit A7 lyder domen:

Du har inte kunnat berätta om hur ditt liv påverkats av att du konverterat till kristendomen eller redogöra mer ingående för hur dina inre resonemang påverkats av din nya religion... Migrationsverket bedömer sammanfattningsvis att du inte kunnat redogöra för hur du resonerat kring din konvertering.⁹⁷

Det kan alltså konstateras att det för konvertiten är viktigt att kunna redogöra för hur konversionen påverkat denne personligen. Redogörelsen får inte vara för allmänt hållen eller för generaliserande utan den skall tydligt anknyta till konvertitens eget liv.

Konvertit A5 får avslag grundat på ett annat argument än de tidigare. Migrationsverket skriver:

[A5] kan inte redogöra för Ekumeniakyrkans syn på kristendomen och det är märkligt att han rör sig mellan olika kyrkor... Migrationsdomstolens sammantagna bedömning är att [A5] inte har gjort sannolikt att hans konversion från islam grundats på en genuin och personlig religiös övertygelse.⁹⁸

I A5s fall är det kunskapskravet som inte uppfyllts vilket gör att A5s tro inte bedöms vara genuin.

För konvertit A4 kan vi se att både kunskap och en personlig redogörelse är av betydelse:

Migrationsverket finner vidare att [A4s] uppgifter om varför han bytt religion samt om kristendomens betydelse för honom personligen är genomgående vaga och allmänt hållna. Att det förhåller sig på det sättet är anmärkningsvärt med tanke på att en genuin konversion måste antas vara ett ytterst viktigt ställningstagande för den enskilde och ha en mycket stor betydelse i den personens liv. Trots att [A4] berättat om den bibelundervisning han fått av [vän] har han vid Migrationsöverdomstolens muntliga förhandling inte kunnat nämna någon berättelse ur bibeln som han särskilt fäst sig vid.⁹⁹

Sammantaget kan fastslås att för att Migrationsverket skall anse tron genuin behöver konvertiten kunna uppvisa den kunskap som Migrationsverket kräver samt kunna visa på att tron fått stora konsekvenser i konvertitens liv och tänkande.

3.4.2 Individuell hotbild

Även den individuella hotbilden är en viktig bedömningspunkt vid Migrationsverkets bedömning av konvertiternas asylskäl. Nedan redogörs för Migrationsverkets bedömning av den individuella hotbilden. Den individuella hotbilden bedöms utifrån om det vid ett återvändande till hemlandet kan finnas en hotbild mot konvertiten. Av vikt vid bedömningen är därför om konvertitens konversion blivit känd i hemlandet.

⁹⁶ Beslut från Migrationsverket 2017, datum okänt. Beslutet utgår från protokoll den 5 maj 2017 och protokoll den 7 juni 2017

⁹⁷ Beslut 1 augusti 2017, 5.

⁹⁸ Beslut 2017, datum okänt, 1.

⁹⁹ Beslut 30 november 2011, 19.

I beslut till A8 kan vi läsa: ”Du anför nu att det föreligger nya omständigheter eftersom säkerhetssituationen för evangeliska kristna i [hemlandet] har försämrats samt att du nu blivit en mycket aktiv kristen vilket nu är känt bland dina landsmän och i [hemlandet]”¹⁰⁰

Migrationsverket konstaterar alltså att A8 anför att konversionen är känd i hemlandet. Trots detta fastslår Migrationsverket:

Du har inte uppgivit hur du avser att leva som kristen vid ett återvändande till hemlandet och inte heller i vilka tillgängliga församlingar du avser att verka i. Mot bakgrund av föreliggande underlag anser Migrationsverket att det inte kan antas att du vid ett återvändande till hemlandet avser leva öppet som aktiv kristen och verka i en evangelisk kristen församling. Du kan därmed inte anses tillhöra en särskilt utsatt grupp.¹⁰¹

Att A8s konversion är känd i hemlandet är alltså inte tillräckligt för att det skall finnas en individuell hotbild mot A8. På grund av att A8 inte heller kan redovisa vilken församling han ämnar tillhöra om han sänds tillbaka till hemlandet anses han inte tillhöra en särskilt utsatt grupp.

För konvertit A7 konstateras att eftersom denne inte kunnat redogöra för en genuin tro, se ovan, finns inte heller någon anledning att anta att det finns en individuell hotbild.¹⁰² Även för konvertit A4 kopplas den individuella hotbilden och genuiniteten samman: ”Sammantaget har A4 inte gjort sannolikt att han kommer att utöva kristendomen i [hemlandet] i den omfattning och i den grad att hans religionsutövning kommer att ådra sig intresse från [hemlandets] myndigheter eller andra.”¹⁰³

Denna koppling mellan genuinitet och individuell hotbild återfinns även i beslut till A2. Liksom beskrivits ovan har A2 inte kunnat påvisa att dennes tro är genuin, Migrationsverket bedömer därför:

Migrationsverket bedömer att du inte har gjort uppgiften om att du har en personlig och genuin övertygelse tillförlitlig. Vidare bedömer Migrationsverket att du inte heller gjort uppgiften om att du vid ett återvändande till [hemlandet] riskerar att tillskrivas en religiös uppfattning tillförlitlig... Vid en sammantagen bedömning finner Migrationsverket att du inte har gjort uppgiften att det finns en personlig hotbild gentemot dig i [hemlandet] tillförlitlig.¹⁰⁴

Det kan konstateras att den individuella hotbilden och genuiniteten är nära sammankopplade för Migrationsverket. Om konvertiten inte anses genuin och därför inte förväntas leva ut sin nya tro i hemlandet finns inte heller en individuell hotbild mot konvertiten. Argumenten kring genuinitet och individuell hotbild kommer därför ytterst sällan alltid att handla om genuiniteten, för om genuiniteten inte finns kommer inte heller en hotbild att finnas.

¹⁰⁰ Beslut 14 november 2011, 3.

¹⁰¹ Beslut 14 november 2011, 4.

¹⁰² Beslut 1 augusti 2017, 7.

¹⁰³ Beslut 30 november 2011, 4.

¹⁰⁴ Beslut från Migrationsverket 2017, datum okänt. Beslutet utgår från protokoll den 5 maj 2017 och protokoll den 7 juni 2017

3.5 Sammanfattning

Vid analysen av beslut och protokoll framträder att Migrationsverket saknar förståelse för religionens plats i samhället i muslimska länder. Migrationsverket har svårt att förstå det samband som i muslimska länder finns mellan religion, kultur, tradition och människorna i religionen. Migrationsverkets handläggare ifrågasätter varför konvertiterna valt att anamma en ny tro efter det att de kom till Sverige när de uppger att religiositeten var under tvång i hemlandet. Här framgår att religiositeten för konvertiterna ses som ett tvång som är sammankopplat med traditionen till skillnad från den kristna tron som för konvertiten är sammankopplad med en övertygelse hos den troende.

Vidare framträder vid analysen ett tydligt krav på kunskap, det kommer dels att handla om kognitiv kunskap, dels kunskap om vad som skiljer olika trosinriktningar. Det blir tydligt att Migrationsverket lägger stort fokus vid ortodoxi.

Migrationsverkets och konvertiternas syn på religion skiljer sig åt vilket skapar kommunikationssvårigheter, vilket inte minst blir tydligt i avsnittet religion leder till handling. Handläggarna efterfrågar kunskap medan konvertiterna svarar med handling. Konvertiterna berättar hur deras tanke- och handlingssätt förändrats sedan de blev kristna, men handläggaren vill veta varför. Det blir i detta avsnitt tydligt att konvertiten, som kommer från ett muslimskt sammanhang där det handlar om vilka handlingar som genomförs, till stor del baserar religionen på ortopraxi. För handläggaren kommer religionen, snarare att bygga på ortodoxi.

I den sista delen av analysen ser vi att en stor och viktig del i Migrationsverkets förhör är att göra en bedömning av huruvida konvertiten har en genuin tro och om det kan finnas någon hotbild gentemot konvertiten. I denna del framträder att frågan om genuinitet kommer att stå över den individuella hotbilden. Om konvertiten inte bedöms genuin finns det inte heller någon individuell hotbild. Det blir tydligt att Migrationsverket i avsnittet om genuinitet och individuell hotbild fokuserar på konvertitens personliga övertygelse och hur processen från islam till kristendom sett ut.

I avsnittet om genuinitet och individuell hotbild och även i avsnittet om mission blir det också tydligt att Migrationsverket ser tron som något individuellt. Det fastslås, av Migrationsverket, att om konvertiten inte berättar om sin tro kommer inte heller någon att få veta. Om konvertiten inte säger något kommer det inte heller finnas någon individuell hotbild, vilket skulle hjälpa konvertiten om denne skickades tillbaka till hemlandet. Tron är således något Migrationsverket menar att konvertiten bör hålla för sig själv.

4 Diskussion

I detta kapitel diskuteras den syn på religion som kommer till uttryck i Migrationsverkets beslut och protokoll. Diskussionen utgår från det resultat som framkommit i analysen av beslut och protokoll och de religionsteorier som återfinns i forskningsöversikten och i kapitel två.

4.1 Ritualer och tillhörighet

Crane skriver om ritualer och tillhörighet som en viktig beståndsdel i religionen. I förhållande till beslut och protokoll kommer dessa framför allt att anknyta till tre olika områden. Dessa områden är tillhörighet, krav på kunskap och individuell tro vilka redogörs för nedan.

4.1.1 Tillhörighet

Det blir i analysen tydligt att det finns en skillnad mellan konvertiternas och handläggarnas syn på religion. Vilket vi kan se när det gäller kravet på kunskap samt religionens relation till handlingar. Handläggarna lägger vid förhören stor vikt vid de krav på kunskap som konvertiten förväntas besitta och vidare läggs stort fokus på konvertitens väg till kristendomen. Konvertiten har istället fokus på vilka konsekvenser religionen fått i dennes liv.

För konvertiten handlar religionen om vilka ritualer denne utför och med vilka dessa ritualer utförs. Ritualerna menar Crane är en viktig del i den troendes religiösa liv. Ritualerna som praktiseras antingen enskilt eller i grupp kommer att knyta den troende till en lång tradition inom den kristna tron eller islam. Crane skriver att praktiken av dessa ritualer kommer att vara ett avgörande element av tron då de skapar tillhörighet till och identifikation med en grupp. Crane skriver vidare att tillhörigheten till en grupp ofta är starkt knuten till identiteten, vilket kan leda till att en person inte avsäger sig tron trots att denne inte tror på innehållet i religionen. För att tillhörigheten till gruppen skall upprätthållas krävs därför att personen fortsätter att komma till bönesamlingarna i moskén. I analysen av besluten har denna längtan efter tillhörighet tydligt framträtt. Konvertiterna berättar hur de trots att de inte varit troende muslimer fortsatt gå till moskén och be eftersom det har varit starkt kopplat till deras tillhörighet med gruppen samt till samhället i stort. För konvertiterna är därför praktiserandet av tron ett tecken på tillhörigheten till gruppen, vilket visar att konvertiterna är en del i den troende gemenskapen. Således är det inte konstigt att de som svar på Migrationsverkets frågor berättar att de har genomfört olika ritualer eller deltagit i församlingens gudstjänster. Vidare kan det även förklara varför konvertiterna anser det vara viktigt att berätta hur många gånger i veckan de deltar i församlingens aktiviteter.

4.1.2 Krav på kunskap

Daniel Andersson och Åke Sander hävdar att synen på religion i Sverige kretsar mycket kring ortodoxi till skillnad från många andra länder där fokus snarare legat på ortopraxi vilket blir tydligt i protokoll och beslut.

Som vi sett under punkt 3.2 finns det från Migrationsverkets sida ett stort krav på kunskap. Dels kognitiv kunskap, dels kunskap om vad som skiljer olika kristna trosinriktningar. Från handläggarnas sida framträder således en syn på religionen som ortodoxi, rätt kunskap, vilket kommer att krocka med konvertiternas syn på religionen som ortopraxi, rätt handling. Dessa skillnader i synsätt på vad religionen är utgör problem i förhören. Handläggarna frågar efter kunskap, konvertiterna svarar med handling. För handläggarna bygger den genuina tron på att konvertiten har kunskap om vad religionen innefattar, för konvertiten är den genuina tron grundad i tillhörigheten till det kristna sammanhanget. De olika synsätten på vad religionen bygger på skapar frustration både hos handläggaren och hos konvertiten. Handläggaren får inte de svar denne vill ha och konvertiterna förstår inte frågorna och förstår framförallt inte varför handläggaren inte blir nöjd med svaren.

Handläggare och konvertit kan således sägas tala olika religiösa språk och ha olika syn på vad religionen bör innefatta, vilket leder till missförstånd. Särskilt problematiskt blir det eftersom handläggarens syn på vad religionen är har tolkningsföreträde, vilket leder till att konvertiternas svar anses allmänt hållna, generaliserande och vaga.

4.1.3 Individuell tro

Ytterligare något som framträder utifrån diskussionen om tillhörighet är synen på religionen som individuell. För konvertiten är relationen till en större grupp en avgörande del av tron, tron kan inte praktiseras ensam, den är inte individuell. Hos Migrationsverkets handläggare ligger däremot fokus på den personliga processen, den kunskap konvertiten anammat och hur konversionen påverkat konvertiten.

Den personliga processen och hur konversionen påverkat konvertiten är viktiga frågor som bör lyftas, men frågan är om inte Migrationsverket även skulle behöva lägga större vikt vid tillhörigheten till det kristna sammanhanget i sina förhör? I de protokoll och beslut som behandlats ställs inga frågor om konvertitens relation till församlingen och dess medlemmar. Om tillhörigheten till och identifikationen med en grupp är en avgörande del av religionen, som Crane hävdar, borde det få större plats i förhören.

4.2 Identifikationen

För Crane är tillhörigheten en viktig del av religionen, men det är inte den enda viktiga delen. Crane lägger även stor vikt vid den religiösa impulsen och identifikationen med andra troende. I analysen framträder dessa tre komponenter tydligt hos konvertiterna. När konvertiterna fortfarande var muslimer praktiserade de bönen vilket för dem blev ett tecken på tillhörighet till gruppen och samhället. Men när konvertiterna nu konverterat till den kristna tron ligger deras fokus inte enbart på tillhörigheten till gruppen. Det blir i analysen tydligt att när konvertiterna fortfarande var muslimer fanns en stark känsla av identifikation med gruppen och handlingarna praktiserades trots att det inte fanns en gudstro. Den stora skillnaden när de nu konverterat är att det i konvertiternas trosutövande både finns en gudstro och praktiserande av religiösa handlingar. Den nya tro de nu anammat innehåller både den religiösa impulsen och identifikationen. Tron har således ökat i komplexitet.

Crane hävdar att ju mer tron ökar i komplexitet, desto mer krävs det av en människa för att tro. När innehållet i tron ökar i komplexitet måste även människans känslor involveras tydligare och tron kommer vidare att behöva spela en centralare roll i handlingar, attityder och planer för livet. När konvertiterna väljer att gå från att endast praktisera tron till att anamma en tro som både innehåller en gudstro och identifikation får det konsekvenser. Konvertiterna beskriver, som vi ovan sett, hur konversionen lett till ett paradigmskifte i deras sätt att tänka och hur de nu är måna om att dela sin tro med andra. Konvertiterna har således, på grund av den nya tro de omfamnat, blivit tvungna att involvera fler delar av livet. En tro som involverar flera delar av livet och som för konvertitens del kräver mer bör därför anses vara en mer genuin tro än den tro som endast utövas av tvång.

4.3 Genuinitet och individuell hotbild

Diskussionen om tron och vilka konsekvenser den får i konvertitens liv leder vidare in i det sista området, nämligen genuinitet och individuell hotbild. Under punkt 3.4.1, genuinitet, framgick det att för att Migrationsverket skall anse tron genuin behöver konvertiten kunna uppvisa den kunskap som Migrationsverket kräver, samt kunna visa på att tron fått konsekvenser i konvertitens liv. Att tron fått konsekvenser i konvertitens liv ses, av Migrationsverket, som en viktig del för att tron ska anses genuin. Och flera av konvertiterna har fått avslag på sina ansökningar då de inte på ett fullgott sätt kunnat redogöra för sin konversion.

Av analysen har framgått att många av konvertiterna har förändrat både sitt sätt att tänka och sitt sätt att agera gentemot andra människor. De har även förklarat att de ämnar missionera om det är så att de skickas tillbaka till hemlandet. En tro som innefattar fler delar av konvertitens liv borde

enligt min mening anses vara mer genuin än en tro som endast innefattar att tron praktiseras. Vilket även blev tydligt i avsnittet ovan. Om en jämförelse görs mellan konvertitens liv före och efter denne blev kristen framträder en bild där konvertiternas liv radikalt förändrats. Hade en så pass radikal förändring skett om tron inte var genuin?

Crane skriver att religionen är både praktisk och ger mening, vilket jag menar att vi har kunnat se i konvertiternas beskrivningar av den nya tro de anammat. Religionen har dels bidragit till att konvertiterna upplevt en förändring i sitt handlande gentemot andra människor, dels har den gett konvertiterna mening, den har skapat frihet och frid i deras liv. Den stora frågan kommer således att bli: vad är en genuin tro och vem avgör vad som innefattas i den genuina tron?

Analysen har visat att Migrationsverket har en idé om att den genuina religiositeten handlar om en individuell övertygelse. Konvertiten skall kunna redogöra för hur den personliga processen som lett fram till konversionen sett ut och vad den byggt på. Intressant att notera är att kapitel 3.1, kulturell förståelse, visat att konvertiten tydligt knöt den kristna tron till en personlig övertygelse till skillnad från den muslimska tron. Konvertiten menade att det fanns en skillnad mellan att vara religiös och att vara troende. Migrationsverket ifrågasatte och undrade varför konvertiten anammat en ny tro när denne inte trodde på islam. I fråga om genuiniteten i tron är det just denna personliga övertygelse som Migrationsverket efterfrågar.

Liksom Elias Nygren menar är frågan om genuinitet svår att bedöma. Nygren hävdade att den sökandes genuina tro inte kan fastslås i rättssalen då objektet för tron, religionen, ligger bortom vad som är verifierbart. Frågan om genuinitet kommer således handla om antaganden om hur en religiös person förväntas uppträda. Dessa antaganden kan därför lätt bli subjektiva då det är upp till varje enskild handläggare att avgöra hur en religiös person förväntas agera. Frågan är om det skulle behövas en annan bedömningsgrund än genuiniteten?

5 Avslutning

Vilken är då den framträdande synen på religion i Migrationsverkets protokoll och beslut? Jag menar att Migrationsverket i sina beslut och protokoll uppvisar en syn på religionen där fokus läggs på ortodoxi snarare än ortopraxi. Något som kommer skapa problem i förhören då handläggare och konvertiter talar olika religiösa språk. Det finns, utifrån synen på religionen som ortodoxi, ett tydligt fokus på att konvertiten skall kunna uppvisa rätt kunskap. Frågan blir vem som bestämmer vad rätt kunskap om kristen tro är. Vidare anser jag att Migrationsverket uppvisar en bristande kulturell förståelse. Migrationsverkets handläggare förstår inte religionens plats i den kultur och det samhälle konvertiterna kommer ifrån, vilket utgör ett problem. Migrationsverket saknar förståelse för hur religion, kultur, tradition och människor hör samman. Migrationsverket uppvisar även en idé om religionen som en personlig övertygelse, att religionen är individuell. Det tas ingen hänsyn till den funktion religionen har när det gäller att skapa tillhörighet. Slutligen är Migrationsverkets syn på vad en genuin tro är bristfällig. Det är inte klart vad som utgör en genuin tro och inte heller vem som bestämmer vad som är genuint. Bedömningen blir således subjektiv.

5.1 Fortsatt forskning

Jag anser att det hade varit intressant att studera detta ämne vidare. I en uppsats som är så pass begränsad som denna finns inte utrymmet att analysera ett större material. Uppsatsen blir därför begränsad, sett till resultat utifrån vad som finns i de beslut och protokoll som analyserats. Det hade därför varit intressant att tillgå ett större material för att se om det går att finna mönster i besluten och protokollen som inte framträder i det material jag analyserat. Det vore även, utifrån tillgång till ett större material, intressant att se om denna uppsats skulle avvika från en analys av ett större material eller om den skulle gå i linje med det.

Vidare hade det varit intressant att studera vad konversion är. Konversionen genomsyrar hela denna uppsats och är det som ligger till grund för alla beslut och protokoll. Men vad är en konversion och vad krävs för att den skall anses vara genuin?

Litteraturförteckning

Tryckta källor

- Andersson, Daniel & Åke Sander. "Religion och religiositet i en pluralistisk och föränderlig värld." 2017. *Det mångreligiösa Sverige: ett landskap i förändring*. 3:e, rev., omarb. och uppdaterade uppl. Redigerad av: Andersson, D. & Sander, Å. Lund: Studentlitteratur. 37-140.
- Cavanaugh, William, T. 2009. *The myth of religious violence: secular ideology and the roots of modern conflict*. New York: Oxford University Press.
- Crane, Tim. 2017. *The Meaning of Belief*. Cambridge, Massachusetts: Harvard.
- Hartman, Jan. 1998. *Vetenskapligt tänkande: från kunskapsteori till metodteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Lindbeck, George. A. 1984. *The nature of doctrine: religion and theology in a postliberal age*. London: SPCK.
- Lövheim, Mia. & Magdalena Nordin. "Introduktion." 2015. *Sociologiska perspektiv på religion i Sverige*. 1. uppl. Redigerad av: Lövheim M. & Nordin M. Malmö: Gleerups Utbildning. 18-20.

Otryckta källor

Uppsatser

- Björilin, Terese. 2011. *Religion som skäl till asyl – Sekulariseringen i Sverige och dess inverkan på asylprocessen*. Kandidatuppsats, Lunds Universitet Humaniora och Teologi.
- Nygren, Elias. 2015. *Den genuine konvertiten – konversion sur place som asylskäl*. Examensarbete, Stockholms Universitet Juridiska Institutionen.

Beslut

- Beslut från Migrationsverket 14 november 2011.
- Beslut från Migrationsverket 30 november 2011.
- Beslut från Migrationsverket 1 augusti 2017.
- Beslut från Migrationsverket 22 december 2017.
- Beslut från Migrationsverket 2017, datum okänt. Beslutet utgår från protokoll den 5 maj 2017 och protokoll den 7 juni 2017.
- Beslut från Migrationsverket 2017, datum okänt.

Protokoll

- Protokoll från Migrationsverket 5 maj 2017.
- Protokoll från Migrationsverket 7 juni 2017.
- Protokoll från Migrationsverket 11 september 2017.
- Protokoll från Migrationsverket 30 oktober 2017.

Internet

Internetsida utan författare

FAQ. Online: http://www.unhcr.org/3b4c06578.html#_Toc519482140 (åtkomst: 090218)

Historik. Online: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-om-migration/Historik.html> (Åtkomst: 100118)

Ordförklaringar. Online: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Ordforklaringar.html> (Åtkomst: 090218)

Internetsida med författare

Atallah Carol. 2017. "Migrationsverkets frågor till asylsökande konvertiter kritiserar". *Sveriges televisions nyheter*. Redigerad av: Carol Atallah. n.p. Online: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/migrationsverkets-fragor-till-asylsokande-konvertiter-kritiserar>

Cedersjö Björn. 2017. *Hur prövar man kristen tro hos konvertiter?* Redigerad av Björn Cedersjö. n.p. <http://www.skr.org/hur-provar-man-kristen-tro-hos-konvertiter/>

Wager Merit. 2017. "Merit Wager: Systematiskt bruk av konverteringar för asyl". *Svenska Dagbladet*. Redigerad av: Merit Wager. n.p. <https://www.svd.se/merit-wager-systematiskt-bruk-av-konverteringar-for-asyl>

Wernersson Annie. 2017. "Migrationsverket håller "kristendomsprov" med asylsökande." *Sveriges televisions nyheter*. Redigerad av: Annie Wernersson. n.p. Online: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/migrationsverket-haller-kristendomsprov-med-asylsokande>

Antal ord: 14877